
Aanacko 2023

med bilder från det gamla Malax

Almanackan är utgiven av Malax museiförening r.f. Årgång 28.

Nostalgi. Friden har lagt sig över höängen. El- och telefonledningarna på sina karaktäristiska stolpar visar att Åminne i mitten av 1950-talet följde med i samhällets modernisering. Nostalgi ... Men ärligt talat, vem vill tillbaka till det tunga manuella arbetet i ständig brådska, regnet kommer, åskan hörs redan och tusentals flugor, myggor och bromsar landar på svettiga kroppar ... Vi kan minnas tillfredsställelsen när höet äntligen fanns i ladan, samhörigheten när vi hade arbetat i lag och den sköna vilan på lördagskvällen. Men vi gläds över maskinerna, som har tagit över de tunga arbetsmomenten. — Foto Inga Hagman, 1955. Malax museiförening/Inga Hagmans fotoalbum nr 4; skannad för Aanacko 2023.

Aanacko 2023

Almanackan 2023 är den 28:e i ordningen som med bilder och texter ger information om det gamla (primär-) Malax. Tack för inlämnade bildförslag.

Årets artikel nedan om soldattorpet vid Brinkens museum är skriven av Håkan Genberg. Också i årets upplaga ingår ”komihåg-tider” – för både landets och museiföreningens märkesdagar. De små bilderna nedtill på kalendersidorna visar olika (mindre) byggnader vid Brinkens museum och Kvarkens båtmuseum.

Ett Gott År 2023 tillönskas alla!

Ett stort tack till annonsörerna för generöst stöd! Medel från försäljningen används för museiföreningens kulturella verksamhet.

Malax museiförening

Ansvarig utgivare: Malax museiförening rf. **Almanackans innehåll och utformning:** Kerstin Hägen (bildtexter), Gustav Smulter (annonser), Nina Sten (kalendergranskning, korrektur) samt Göran Strömfors (sammanställning, layout, färgbilder om ej annat nämns). Distributionen sköts av Britt-Helen Flemming, Kerstin Hägen och Nina Sten.

Tryckningen är gjord vid Korsholms tryckeri, i oktober 2022.

Aanacko-bilder 2021 och 2022 (kompletteringar)

Aanacko 2021, juli: Inte från Vias utan från Junkaisbränno. Uppgiftslämnare är Robin Björkholm. **Aanacko 2022, maj:** Mari-Ann Kullberg ska vara Ingegerd Kullberg. Uppgiftslämnare är Monica Enholm.

Aanacko-bilderna 2023

Har du rättelser eller tilläggsinformation om bilderna i denna upplaga? Kontakta gärna Nina Sten på telefon 050-3003234 eller e-mail nina_falk@hotmail.com Bland uppgiftslämnarna utlottas tre exemplar av *Aanacko 2024*.

Stor bilddonation

Inga Hagman, f. Påfs (1929–2022), och hennes svärmor Dagny Hagman, f. Holmén, hade fotografering som ett stort gemensamt intresse. Inga fotograferade sgs. hela sitt liv, och hennes bilder finns samlade i 30 nummerade album med bilder från åren 1943–2005. Albumen donerade hon till Malax museiförening senhösten 2021, några månader före sin bortgång. I donationen ingår också bilder fotograferade av hennes svärmor Dagny, samt av Dagnys syster Ester Holmén.

De äldsta bilderna är svartvita, senare tagna bilder är i färg. Motiven varierar och skildrar familjens liv och verksamhet, mestadels i Åminne och i skärgården, men även många natur- och resebilder finns. Kort sagt: ett vanligt liv har skildrats i bilder. Bilderna framkallade Inga först vid Felix Wester i Vasa, senare i Malax hos Georg Brokvist och sist vid Videoshop.

Årets *Aanacko* innehåller fyra bilder ur donationen: pärbilden med hemgården i Åminne samt tre andra bilder. För museiföreningen är bildsamlingen en värdefull källa för framtida bildbehov. Albumens alla siduppslag har översiktligt fotograferats av Göran Strömfors hösten 2021. Tilläggsuppgifter om bilderna nedtecknas av Britta Hägen, Kerstin Hägen och Inger Strömblad (Sverige).

Inga Hagman
i sitt hem i Åminne
den 11 november 2021.

Soldattorpet och de indelta soldaterna

Soldattorpet vid Brinkens museum. Foto: Margaretha Lindholm.

DE ENSTAKA SOLDATTORP som ännu finns kvar i Österbotten och övriga landskap vårdas idag av musei- och hembygdsföreningar som minnen från de indelta soldaternas tid och liv 1732–1809.

Soldattorpet som flyttades 1987 från Havrasgränden i Övermalax till Brinkens museum är ett av de tjugotal soldattorpet som uppfördes för de indelta soldaterna i Malax på 1700-talet.

I BÖRJAN AV 1680-TALET genomdrev **Karl XI** i riksdagen ”det ständige knektehållet” i Sverige och Finland. Det var ett nytt arméorganisationssystem som skulle gälla från 1682 i Sveriges och Finlands alla delar. Det var det s.k. *nya indelningsverket*. Varje landskap skulle ställa upp med ett regemente på 1 200 man med knektar.

Det nya indelningsverket innebar att bönderna på två eller flera hemman bildade tillsammans en soldatrote. Roten blev nu skyldig att värva och avlöna en soldat och dessutom förse honom med ett soldattorpet med ett stycke åker och äng. I fredstid bodde soldaten med sin familj på soldattorpet, men

måste lämna allt om han blev inkallad i krigstjänst. I gengäld blev bönderna, till skillnad från det *äldre indelningsverket* när var tionde mansperson i socknen skrevs ut vid krig, inte inkallade i krigstjänst om krig bröt ut.

Det nya indelningsverket genomfördes också i rikets alla delar med undantag av Österbotten, där böndernas motstånd mot att införa ett system hade varit mycket starkt.

Efter en lång kamp mellan de österbottniska bönderna och regeringens lokala tjänstemän gav Karl XI i januari 1683 sitt samtycke till att Österbotten skulle få kvarstå vid det gamla utskrivningssystemet och inte behöva införa ett ständigt knektehåll. Ett villkor var att bönderna förband sig att frivilligt värva knektar till Österbottens regemente samt underhålla och vidmakthålla Uleåborgs fästning, Korsholms residens och hospitalet i Kronoby.

Femtio år senare, 1732, tog regeringen upp frågan på nytt om införandet av indelningsverket också i Österbotten. Böndernas motstånd mot ett ständigt knektehåll var lika stort som det hade varit 1682. Motstånd i de österbottniska kustsocknarna kom att ledas av bl.a. **Daniel Kiöping**, riksdagsman från Malax. Efter ett par års hård strid med myndigheternas roteringskommission, som verkade i Österbotten 1732–1734, blev ändå Daniel Kiöping och de andra ombuden för de österbottniska bönderna tvungna att ge med sig. Indelningsverket infördes också i Österbotten.

I ett skriftligt kontrakt daterat 21 december 1733 mellan Konungen och allmogen i Österbottens län fastställdes nu böndernas förpliktelser gentemot de värvade soldaterna. Kontraktet trädde i kraft i början på 1734. Daniel Kiöping var en av de allmogerepresentanter som skrev under kontraktet om införande av det ständiga knektehållet i Österbottens län. Soldattorpen skulle enligt kontraktet börja byggas senast i början på 1735. Är det kanske vid den tiden soldattorpet som nu finns vid Brinkens museum började byggas?

BÖNDERNA VARS SKYLDIGHET var att värva soldaterna, betala deras löner och bygga soldattorpen kallades *rotebönder* och indelades i grupper,

s.k. *rotar*: En rote omfattade vanligen 3–4 hemman. Soldaterna på rotarna i Lappfjärd (29 rotar), Närpes (60 rotar), Malax med delar av Solf och Pörtom (24 rotar) och Mustasaari (Korsholm, 35 rotar), dvs. 148 soldater, bildade tillsammans Närpes kompani. Det var ett av Österbottens infanteriregementes åtta kompanier. Infanteriregementet bestod officiellt av 1 200 man.

Bönderna på varje soldatrote var skyldiga att på socknens utmark röja ett *torpställe* åt sin soldat samt bygga en stuga samt en boda och ett litet fähus. Stugan skulle vara försedd med en ugn och spisel och vara högst 9 alnar lång (ca 5,4 m) och lika bred. Måtten bestämdes av krigsmakten för att soldaterna skulle få likvärdiga bostäder. Bodans mått var 6 alnar (ca 3,6 m) längd och bredd. Till torpet skulle vidare finnas en kåltäppa, åker till ½ tunnas årligt utsäde och en äng som kunde ge två vinterlass hö varje år. Befäl och underbefäl tilldelades hela hemman som boställen.

Soldattorpens stuga hade vanligtvis två rum, ett rum med en öppen spis som fungerade som kök, "vardagsrum" och sovrum samt en liten kammare och en fårstu. De timrade väggarna var tätade med mossa, som också var isoleringsmaterial ovanpå mellantaket av bräder. Ytterväggarna var inte brädfodrade, men fönster och dörrar kunde vara försedda med brädfoder. Stugans yttertak var täckt med flera lager björknäver som hölls på plats av tätt radade klivna trodor, nedtyngda i sin tur av tyngdrodor. Det var även den vanliga taktäckningen på de flesta stugor på 1700-talet. Soldattorpets stuga hade tre fönster.

Soldattorpets skick synades med några års mellanrum. Brister och fel noterades i ett *torpsyneprotokoll*. I protokollet antecknades vad som skulle åtgärdas av soldaten och vad som skulle åtgärdas och bekostas av rotens bönder. När en gammal soldat ersattes av en nyvärvad soldat i torpet utfördes en *av- och tillträdes besiktning*. Synen utfördes vanligtvis av kronolänsmannen, biträdd av någon från regementets befäl samt någon av socknens nämndemän. Soldaten och hans rotebönder var också närvarande vid synen. I syneprotokollet noterades vilka som hade varit närvarande vid synen.

DET STÄLLEDDES HÖGA KRAV på de blivande indelta soldaterna. De skulle vara friska och sunda och utan bräckligheter och vara minst 5 fot och 8 tum långa (172 cm). Kravet på soldaternas längd var ett krav som inte

alltid var lätt att uppfylla under 1700-talet, när medellängden var avsevärt mindre än i våra dagar.

En ny värvad soldat skulle synas och godkännas av kompanichefen. Blev soldaten godkänd antogs han som rekryt. Soldat blev han först efter det han godkänts vid ett kommande generalmönstringsmöte. Avsked av en soldat på grund av hög ålder, krigsskada eller sjukdom beviljades också vid en generalmönstring, på soldatens egen begäran eller på order från regementets befäl.

När en soldat blivit godkänd av regementets befäl, var rotebönderna skyldiga att betala soldaten en *städselavgift* på 6 daler silvermynt. Dessutom skulle de ge soldaten en ko och en tunna spannmål, hälften i råg och hälften i havre. Vidare skulle soldaten, en gång för alla, förses med en omgång vardagskläder bestående av vadmalrock, väst med tennknappar, ett par vadmalbyxor, ett par pjäxor, en skjorta, en halsduk, ett par ullstrumpor, en hatt och ett par ullvantar samt en ränsel av kalvskinn.

Förutom bostadsförmånen, soldattorpets med tillhörande jord, var soldatens årslön 30 daler kopparmynt. Bevåningen, uniformen och den övriga munderingen bestod staten.

UNDER FREDSTID bodde och arbetade soldaten och hans familj på sitt torp. Enligt sitt kontrakt med rotebönderna var han skyldig att mot lön utföra ett antal dagsverken åt rotebönderna. Han var också skyldig att vara med vid regementets olika övningstillfällen och mönstringar. Dessutom kunde han bli kommenderad till arbeten på befästningar. När Sveaborgs fästning började byggas 1748 var huvuddelen av soldaterna i Österbottens regemente kommenderade till Helsingfors som byggnadsarbetare.

Många rotatesoldater hade något hantverk vid sidan om. De kunde exempelvis arbeta som skomakare och snickare. Om det blev krig och ofred i landet blev soldaten inkallad i krigstjänst och måste då lämna både torpet och sin familj för en osäker framtid.

En av indelningsverkets negativa sidor var att det kunde skapa stora sociala problem. Om en soldat dog i krig, eller avskedades på grund av ålder, sjukdom eller krigsskada och därmed var oduglig till krigstjänst, var rotebönderna skyldiga att inom tre månader värva en ny soldat till roten. Det innebar att den gamla avskedade eller till krigstjänst odugliga soldaten

eller soldatens änka och barn utan förbarmande kunde vräkas från det soldattorp, som i de flesta fall varit familjens hem i många år. En ny soldat skulle flytta in i soldattorpets med sin familj.

EFTER FREDSLUTET mellan Sverige och Ryssland 1809 blev det en osäker tid för de gamla soldaterna när Finland skildes från Sverige och blev ett ryskt storfurstendöme. I Finland upphörde systemet med indelta soldater och soldattorp 1809 enligt beslut av Borgå lantdag.

Enligt ett manifest som kejsaren **Alexander I** kungjorde den 27 mars 1810 utlovades Österbottens regementes officerare och underofficerare full lön och fick behålla sina boställen på livstid förutsatt att de avlade tro- och huldhetseden till kejsaren.

Lika lyckosamt blev året 1810 inte för korpraler, trumslagare, soldater och soldatänkor som måste lämna sina soldattorp på sommaren detta år. Torpen skulle återgå till rotarna.

Soldaterna uppmanades att så fort som möjligt skaffa sig en utkomst för att inte bli behandlade som lösdrevare. Det var en bedrövlig tid för alla gamla soldater och deras familjemedlemmar. De yngre soldaterna kunde väl skaffa sig ett arbete, men lika lätt var det inte för de äldre av kriget utslitna soldaterna, krigsinvaliderna och de många soldatänkorna med sina barn. De blev i många fall inhysta som "rotfattige" på hemmanen i socknen. Socknarna var indelade i fattigrotar, där varje hemman skulle bidra till de fattigas försörjning efter förmåga.

DE GAMLA SOLDATTORPEN blev efter 1810 ofta bostäder för vanliga torpare och backstugusittare. Så blev det också så småningom för det gamla soldattorpets på Kackurabacka i Havrasgränden i Övermalax, som flyttades till Brinkens museiområde 1987.

Håkan Genberg

Källor:

Lindholm, Margaretha. *Indelta soldater i Malax socken 1734–1810*. Malax 1997.
Nykvist, Nils-Erik. *Krig och ofärd*. Malax historia Del I. Vasa 2007.
Petander, C-B. J. *Kungliga Österbottens regemente 1723–1771*. Arkiv för svenska Österbotten nr 12. Vasa 1973.
Petander, C-B. J. *Kungliga Österbottens regemente under slutet av svenska tiden*. Arkiv för svenska Österbotten nr 14. Vasa 1978.
Villstrand, Nils-Erik. *Ett påtvingat system. Införandet av det ständiga knekthället i Österbotten. Landet annorlunda*. Uppsatser om Österbottens historia. Vasa 2002.

Soldattorpets på berget vid Kackurabacka i Havrasgränden i början på 1920-talet. På bilden några av dem som den tiden bodde i torpet. **Beata Lovisa Bergendahl** (1864–1929) i mitten med svart klänning tillsammans med tre av sina systerdöttrar och ett barnbarn. Kvinnan längst vänster är antagligen Beatas mor **Anna Lisa Stolpe-Wangell** (1832–1927) som också bodde i torpet. Okänd fotograf. – **Nedan** interiörer från dagens soldattorp vid Brinkens museum. Fotorn: Pia Staffans.

Gott Nytt År!

Vinterfiske. Gösta Hagman med sonen Mats ser över sina fiskebragder en solig dag på isen år 1959. Sparkstöttingen är specialgjord för ändamålet. Medarna på framsidan är förlängda, vilket fördelar tyngden på en större yta. Baktill är den ena meden försedd med en träplatta där foten vilar bekvämare. — Foto Inga Hagman. Malax museiförening/Inga Hagmans fotoalbum nr 5; skannad för Aanacko 2023.

Januari 2023 – Torsmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
52							1
1	2	3	4	5	6	7	8
2	9	10	11	12	13	14	15
3	16	17	18	19	20	21	22
4 5	23 30	24 31	25	26	27	28	29

Anteckningar

- 1 Nyårsdagen
- 6 Trettondagen
- 18 Böndagen
- 27 Minnesdagen för förintelsens offer

Genom ett Leader-projekt 2012–2013 byggdes fr.v. en samlingssal med kök och WC, samt två stora utställningshallar vid Kvarkens båtmuseum.

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Personaljulfest för Malax Elektriskas anställda. Som vi berättade i *Aanacko 2022* grundades Malax Elektriska år 1922 för att erbjuda belysning åt Malaxborna. I slutet av 1960-talet behövdes ström också till radio, kylskåp, spis, frysbox, elvisp, hårtork och kanske någon enstaka TV. Bolaget hade redan minst 14 anställda, som firade julfest i sportstugan i Pixne. Av bilden att döma var det en mycket ung och yrkeskunnig medarbetarskara man hade, åtminstone för en äldre Malaxbo associerar namnen till *lektris*. Stående från vänster: Henrik Levlin, Lars Ekstrand, Henry Genberg, Nils-Erik Svenns, Håkan Jäntti, Kurt Östman, Toivo Ekholm, Mikael Dahl, Folke Genberg och Håkan Alm. Sittande från vänster Magnus Wahlroos, Anders Sanden, Bo Ekstrand och Inge Söderback. Och lägg märke till de fina mönstrade tröjorna! – Okänd fotograf. Malax museiförening; skannad 2009 från Bo Ekstrands bild.

Februari 2023 – Göjemånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
5			1	2	3	4	5
6	6	7	8	9	10	11	12
7	13	14	15	16	17	18	19
8	20	21	22	23	24	25	26
9	27	28					

Anteckningar

Lindberg Construction

Byggnader
i element

0500 733701
ove.lindberg71@gmail.com

- 5 Kyndelmässodagen
- Runebergsdagen
- 6 Samiska nationaldagen
- 14 Alla hjärtans dag
- 19 Fastlagssöndagen
- 21 Fastlagtisdagen
- 28 Kalevaladagen,
den finska kulturens dag

Inför Canadaresan 1928. På 1920-talet blev det allt svårare att få inresevisum till USA och Kanada blev målet för de ungdomar som ville söka nya möjligheter. Inför avfärden samlades vänner och släktingar för att ta farväl av dem som var på väg rakt ut i det stora äventyret. Nedan markeras de fem resenärernas namn med *. Längst fram från vänster Irene Nysten, Elsa Höglund, Edit Söderlöf, Hanna Fogde*, Alvina Söderlöf, Gunnar Svevar och Hugo Svevar. Andra raden Stina Paxal, August Höglund*, Isak Söderlöf*, Leander Paxal* och Viktor Svevar*. Längst bak Viktor Söderlöf, Emil Hemming, Elis Smedback, Isak Paxal, och Viktor Dahlskog. – *Ökänd fotograf*: Malax museiförening; skannad 2010 från Elin Andtfolks bild.

Mars 2023 – Vårmanad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
9			1	2	3	4	5
10	6	7	8	9	10	11	12
11	13	14	15	16	17	18	19
12	20	21	22	23	24	25	26
13	27	28	29	30 	31		

Anteckningar

- 8 Internationella kvinnodagen
- 19 Minna Canth-dagen, jämställdhetsdagen
- 20 Vårdagjämningen
- 25 WWF Earth Hour 20.30–21.30
- 26 Marie bebådelsedagen
Sommartiden börjar
- 30 Ålands demilitarisering och neutralisering

LIVSTRYGGHET I VARDAGEN

www.lokaltapiola.fi
tel. 06 534 2000

Herrgårds lada revs i Tuvas 2005 och färdigställdes 2007 på talko vid Kvarkens båtmuseum.

Flickor på Breidablick. Den ambulering folkhögskolan Breidablick grundades år 1908. Det första läsåret fanns skolan i Malax uf:s föreningshus. Fram till år 1950 flyttade skolan runt i svenska Österbotten innan den slutligen placerades i Malax. Där fick den ett eget hus vid Pixnevägen. Men redan år 1960 slogs skolan ihop med Vörs folkhögskola/Norrvala. Bilden av flickorna är från 1951, från vänster: husmor Birgit Kass, Elsi Storback, Inga Granholm, Gunnel Stormlund, Ruth Astren, Margit Branting, Birgit Dahlström, Rut Hilden, Helena Ahlskog, Linnea Hagstrand och Doris Malm med lilla Carola Fredman framför sig. – *Okänd fotograf. Malax museiförening; skannad 2004 från Helena och Sven Aspegrens bild.*

April 2023 – Gräsmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
13						1	2
14	3	4	5	6	7	8	9
15	10	11	12	13	14	15	16
16	17	18	19	20	21	22	23
17	24	25	26	27 	28	29	30

Anteckningar

- 2 **Palmsöndagen**
Riksdagsval
- 7 **Långfredagen**
- 8 **Romernas nationaldag**
- 9 **Påskdagen**
Mikael Agricola-dagen,
finska språkets dag
- 10 **Annandag påsk**
- 27 **Nationella veterandagen**
- 30 **Ålands flaggas dag**
Valborgsmässoafton

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Brinkens museum. T.v. Tuvgården, Malm-Kaalas, växthuset och Orregårdens uthus.

Klass III och IV i Vias folkskola år 1950–1951. Lärare var Erik Viljam Fågelbärj och Siri Sjövall. På Siris högra står Anni-Marie Dahlgren och på hennes vänstra sida Vera Strömvik. Anni-Marie och Vera var skolans köksor. Eleverna i första raden från vänster: Birgitta Malm, Kajsa Åkerberg, Märtha Tallgren, Eva-Stina Lindgård, Birgitta Holm, Kerstin Häggvik, Ulla-Britt Norman och Viva Backsten. Andra raden fr. v. Hedda Stoor, Solveig Granholm, Ann-Marie Norrman, Karl-Henrik Fredman, Bertil Strömdahl, Ingmar Norman, Mikael Dahlsten och Kaj Fredman. Tredje raden fr. v. Birger Geberg, Karl-Erik Hägen, Stig Hallbäck, Klas Smulter och Håkan Genberg. Fjärde raden fr. v. Karl-Johan Geberg, Lars-Göran Tallgren, Göran Granholm, Bertel Granholm, Per-Erik Dalkvist, Kaj Hagner och Karl-Johan Sjöblom. – Okänd fotograf. Malax museiförening. Bilden skannad för Aanacko 2023 av Håkan Genberg från bild i hans hemarkiv.

Maj 2023 – Blomstermånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
18	1 	2	3	4	5	6	7
19	8	9 	10	11	12 	13	14
20	15	16	17	18	19	20	21
21	22	23	24	25	26	27	28
22	29	30	31				

Anteckningar

Längs lada revs i Storsjön 2002 och färdigställdes på talko vid Kvarkens båtmuseum 2004.

- 1 Första maj, valborgsdagen, det finländska arbetets dag
- 9 Europadagen
- 12 Snellmansdagen, finskhetens dag
- 14 Mors dag
- 18 Kristi himmelfärdsdag
- 21 De stupades dag
- 28 Pingstdagen

Två män i roddbåt. En vacker men mulen sommarkväll kan man försöka narra fiskarna att nappa på kroken. Två långa bambumetspön ligger i båten. Kanske det också lönar sig att lägga nät, *nätitånno* är i alla fall med. – Okänd fotograf. Malax museiförening; skannad 2001 från Ann-Mari Stolpes bild (MM-15).

Juni 2023 – Sommarmanad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
22				1	2	3	4
23	5	6	7	8	9 	10	11
24	12	13	14	15	16	17	18
25	19	20	21	22	23	24 	25
26	26	27	28	29	30		

Anteckningar

HAVETS RANGE ROVER

Targa®

OY BOTNIA MARIN AB
www.targa.fi

Fiskarstugan vid Kvarkens båtmuseum har flyttats och uppförts på talko åren 1993–1996.

- 4 Försvarets fanfest
- 5 Världsmiljödagen
- 9 Ålands självstyrelsedag
- 21 Sommarsolståndet
- 24 Midsommardagen
Finlands flaggas dag

27 juni: Museerna öppnar
för sommarsäsongen.

Amerikasläktingar. Inom så gott som varje släkt i Malax finns det Amerikaemigranter. De allra flesta kom aldrig tillbaka till Finland ens för ett kort besök. Men det fanns undantag. På bilden har familjerna Broman-Haga och Pilkar-Wiik gäster från Amerika omkring år 1955. Vi vet inte exakt vilka de är, men många släktingar ville träffa dem. Man har ställt upp sig på trappan till klockstapeln. Tyvärr skuggar Amerikaherrarnas hattbrätten deras ansikten. Längst bak från vänster: Amerikasläkting, Ester Marins f. Wiik, Amerikasläkting, Lennart Hagstrand, Elsa Hagstrand f. Nordlund, Amerikasläkting, Hugo Marins. Mellanraden från vänster: Amerikasläkting, Sofia Wiik f. Haga, Amanda Hagstrand, Alice Mitts, f. Wiik, Amerikasläkting, Elin Borg f. Wiik. Längst fram från vänster Ulla Britta Mitts, Kristina Hagstrand g. Chapman, Michael Borg och Elisabeth Borg g. Lindh. — Okänd fotograf. Skannad för Aaacko 2023 från Michael Borgs bild.

Juli 2023 – Hömånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
26						1	2
27	3	4	5	6 	7	8	9
28	10	11	12	13	14	15	16
29	17	18	19	20	21	22	23
30 31	24 31	25	26	27	28	29	30

Anteckningar

Kundägd från början.

WASA
Andelsbank

Soldattorpets bod vid Brinkens museum.
I förgrunden fjärlsträdgården.

6 Eino Leino-dagen,
diktens och sommarens dag
23 Röt månaden börjar
27 Sjusovardagen

9 juli: Hembygdsdagen
vid Brinkens museum

Skörden bärgas. Innan självbindare och skördetröskor blev allmänna var det vanligt att skörda säden med *skärverket*. I början av 1940-talet skördar familjen Liljekvist i Molapne havre med hjälp av Bruntes enda hästkraft. Familjemedlemmarna gick efter och föste ihop åt sig en lämplig hög med strån, virade ett stråband och knöt ihop kärven. Till sist skulle kärvarna *pjockas*, tre-fyra kärvar restes och ytterligare en kärve vändes upp och ner ovanpå dem och höll ihop *pjocken*. Man kunde också störa kärvarna, då trädde de i kors på höstörar. I skördarbetet deltog (i bakre raden från vänster) Elsa, Viktor, Milda, Leander och (i främre raden) Elin, Inga och Edit. – *Okänd fotograf*: Malax museiförening; bilden är skannad 2006 från Erik oh Milda Tuomelas bild.

Augusti 2023 – Skördemånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
31		1	2	3	4	5	6
32	7	8	9	10	11	12	13
33	14	15	16	17	18	19	20
34	21	22	23	24	25	26 ^{🇫🇮}	27
35	28	29	30	31			

Anteckningar

Nimetechnik
CNC svarvning, fräsning, svetsning
CNC sorvaus, jysintä, hitsaus
www.nimetechnik.fi

NIMETECH Oy Ab
Magasinvägen 5
66100 MALAX - MAALAHTI
☎ (06) 365 1910
Fax (06) 365 1912
GSM 050 557 4820
E-mail: niklas@nimetechnik.fi

NIKLAS SANDQVIST
Företagare - Yrittäjä

Orregården sedd från trädgårdssidan vid Brinkens museum.

- 9 Tove Jansson-dagen, den finländska konstens dag
- 22 Rötmanaden slutar
- 26 Finländska naturens dag

5 augusti: sista öppethållningsdag vid Brinkens museum
6 augusti: sista öppethållningsdag vid Kvarkens båtmuseum

6 augusti: **Blommornas dag** vid Brinkens museum

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Tröskankalas hos Holméns/Hagmans vid *Kaasas* omkring 1926. Aldrig smakar kaffet bättre än vid en paus i svettigt och dammig tröskningsarbete. Husmor har kommit med den typiska förningskorgen (till höger framför männen). Hon har med sig kaffekoppar och fat och kaffe i kopparpannor. Lägga märke till de tjocka halmtaken på rian och ladan. – Foto Dagny Hagman. Malax museiförening; skannad för Aanacko 2023 från Inga Hagmans bildsamling/Dagny Holméns/Hagmans album.

September 2023 – Höstmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
35					1	2	3
36	4	5	6	7	8	9	10
37	11	12	13	14	15	16	17
38	18	19	20	21	22	23	24
39	25	26	27	28	29	30	

Anteckningar

**K-G
Revahl**

Övermalax
0400-167 187
karl-georg.revahl@pp.malax.fi

- Sandblästring och målning
- Person- och paketbilsdäck
- Traktor- och lastbilsdäck
- Lantbruksdäck
- Släpvagn med eller utan fälg
- Nu även balansering av lastbilsdäck

Flottningskjulet vid Kvarkens båtmuseum har flyttats och uppförts på talko åren 2006–2007.

5 Företagardagen
23 Höstdagjämningen

10 september
Europeiska kulturmiljödagen
vid Kvarkens båtmuseum

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Torghandel 1926. Är det priserna som diskuteras på Vasa torg av fem glada torgmadamner? Eller kanske höstens skörd, potatisen ser fin ut. Hartmans hus ses i bakgrunden. Rutiga förkläden för tankarna till 1920-talet. Kvinnorna bakom bordet är förmodligen från Holmöns i Yttermalax.

–Foto Dagny Holmén, senare gift Hagman. Malax museiförening; skannad för Aanacko 2023 från Inga Hagmans bildsamling/Dagny Holmöns album.

Oktober 2023 – Slaktmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
39							1
40	2	3	4	5	6	7	8
41	9	10 	11	12	13	14	15
42	16	17	18	19	20	21	22
43 44	23 30	24 31	25	26	27	28	29

Anteckningar

Rullformning av plåt, exenterpresslinjer, svets-avdelning. Ex. på produkter: skjutdörrsystem, kabeldragningskenor, cykelskärmar, stag, tråd-böckning. Mera information från vår webbsida: www.procons.fi

Brinkens museum med snickarboden längst t.v., mangelboden, härbret, prästgårdsldan och stockhynscho.

- 1 **Mikaelidagen**
Miina Sillanpää-dagen
Medborgarinflytandets dag
- 10 Aleksis Kivi-dagen,
finska litteraturens dag
- 24 FN-dagen, Böndagen
- 29 Sommartiden slutar

Erkus i Paxal kallas av byborna *Majlenas* efter en driftig husmor på 1800-talet. Huset är byggt av tegel och trä år 1928. Det väcker alltid uppmärksamhet med sin speciella arkitektur och den fina verandan och balkongen. Husbonden Mattias Erkus och husmor Amanda, f. Kråknäs, står på gårdsplanen. De hade barnen Edit, g. Svedström, Aina, g. Rönnback, Anna, Karl, Febe och Ruth, g. Storfors. Anna, Karl och Febe bodde tillsammans i huset. Idag ägs det av en systerdotter. – *Okänd fotograf*. Malax museiförening; skannad 2010 från Margareta Bonns bild.

November 2023 – Vintermånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
44			1	2	3	4	5
45	6 	7	8	9	10	11	12
46	13	14	15	16	17	18	19
47	20 	21	22	23	24	25	26
48	27	28	29	30			

Anteckningar

Den finlandssvenska och den svenskösterbottniska vimpeln

BYGGENTREPRENADER • PLANERING • ÖVERVAKNING

- Bygglösplanering
- Konstruktionsplanering
- Konsultuppdrag
- Övervakning av projekt
- Nybyggnationer
- Renoveringar

MBS
MALAX BYGG- OCH SÄKERHETS
SOLUTIONS

MBS • Industrivägen 4, 66100 Malax • Tel. 045-1660083

Nätuset vid Kvarkens båtmuseum har byggts på talko 1989–90 av två rivna lador i Pöle.

- 4 Alla helgons dag
- 6 Svenska dagen, Gustav Adolfsdagen
- 12 Fars dag
- 19 Internationella mansdagen
- 20 Barnkonventionens dag

Utgivare: Malax museiförening r.f.

Ritröskning. I augusti 2002 visade ett piggt arbetslag hur det gick till att tröska råg i rian. I rigluggen på Senja Östergårds ria på Kåparbacken syns från vänster Hedvig Lidman, Viktor Storfors, Helena Ekstrand, Åke Edman, Helge Granholm och Karl-Gustav Dahlsten. Ett annat foto från samma tillfälle säger oss att Malax TV var där och filmade. Kanske filmen kunde visas i repris, det skulle ju vara intressant att se om laget fick slagorna att dansa i tre- eller fyrtakt. – Fotograf Martina Uthardt. Malax museiförening; skannad 2002 från Martina Uthardts bild.

December 2023 – Julmånad

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
48					1	2	3
49	4	5	6 	7	8 	9	10
50	11	12	13	14	15	16	17
51	18	19	20	21	22	23	24
52	25	26	27	28	29	30	31

Anteckningar

- 3 Första söndagen i advent
- 6 Självständighetsdagen
- 8 Sibeliusdagen,
den finländska musikens dag
- 10 Andra söndagen i advent
- 13 Luciadagen
- 17 Tredje söndagen i advent
- 22 Vintersolståndet
- 24 Fjärde söndagen i advent
Julafton
- 25 Juldagen
- 26 Annandag jul, Stefanidagen
- 28 Menlösa barns dag
- 31 Nyårsafton

Utgivare: Malax museiförening r.f.

KÖPING

Tel./Puh. 020 780 8020

**MÅ-LÖ / MA-LA 7-22
SÖ / SU 9-22**

Utejulgran och jullykta vid Brinkens museum.

Orregårdens trädgård vid Brinkens museum, 10.7.2022.

Några av Henrik Wiklunds tavlor och båtar vid Kvarkens båtmuseum, 23.7.2022.

Allmogekultur - Museiträdgård - Bruksbåtar - Fisketraditioner - Arkeologi - Kulturmiljö

Brinkens museum
Malax

Kvarkens båtmuseum
Åminne

MALAX

Järnåldersleden i Storsjön. Kalascha forngravsområde.
Fäbodstigen, Molapne

Öppethållningstider: se [http:// http://museum.malax.fi/](http://http://museum.malax.fi/)

Stigarna, fäbodstugan och fähuset är öppna året om.

Besök museiområdena!

MUSEIFÖRENING rf

Välkommen 2023!

AKTIASTIFTELSEN I MALAX s.r.

Aktiastiftelsen i Malax sr är grundad år 1993 med medel från Aktia Sparbank (tidigare Malax Sparbank).

Stiftelsens ändamål är att främja sparandet och allmänt stöda hembygden med understöd för verksamhet som gynnar kultur, barn och ungdom samt idrott och annan allmän- och samhällsnyttig verksamhet i Yttermalax och Övermalax.

Bidragen utdelas från den dividend som stiftelsen får av sina aktier i Aktia Bank Abp samt andra placeringar under våren.

År 2022 utdelade stiftelsen sammanlagt 230 000 € i olika bidrag och understöd. Under våren 2023 kommer 30-årsjubileet att firas med fest för allmänheten.

Bla. följande bidrag utdelades år 2022

- Malax If:s olika sektioner: 81 000 €
- Åminne Folkpark: 12 000 €
- Malax Ungdomsförening: 3 700 €
- Övermalax Uf: 5 000 €
- Uf Strimman: 5 000 €
- Malax museiförening: 15 000 €
- Malax Veterantraktorförening: 2 500 €
- Folkhälsan i Malax: 6 000
- Julhjälp till barnfamiljer m.fl.: 3 000 €
- Jaktföreningar och -klubbar: 8 000 €
- Stipendier till Malaxskolor: 5 200 €
- Bidrag har också getts till Österbottens Cancerförening rf, Drogfri Ungdom rf, ÅA:s landsbygdsforskning samt Hem- och skola föreningarna i Malax m.fl.

Årets bidrag skall sökas **inom februari månad**. Se info på nätsidan; Aktiastiftelsen i Malax. Stiftelsens ombudsman Lars-Göran Sperring ger närmare upplysningar, tel 050 526 2206 eller e-post lg.sperring@gmail.com

Aktiastiftelsen i Malax önskar alla ett framgångsrikt år 2023!

Årets Storjetar: 1995 Leif Sjöström, 1996 Mirjam Wahlmann, 1997 Ralf Norrman, 1998 Siri Hagback, 1999 Britt-Helen Flemming, 2000 Niklas Sandqvist, 2001 Toivo Kultti, 2002 Håkan Malm, 2003 Lorenz Uthardt, 2004 Sven och Lars Hemming, 2005 Folke Forsberg, 2006 Johan Carpelan och Mikael Ljungqvist, 2007 Göran Strömfors, 2008 Karl-Johan Sjöström, 2009 Fredrik Smulter, 2010 utsågs ingen till *Storjetar*; 2011 Håkan Jäntti, 2012 Leif Snellman, 2013 Mikko Ollikainen, 2014 Lars Varstala, 2015 Janne Sjöström, 2016 Runo Östvall, 2017 Ann-Maj Granstubb och Jukka Rajala-Granstubb, 2018 Ulla-Maj och Esa Pinola, 2019 Håkan Stenfors, 2020 utsågs ingen *Storjetar*, 2021 Martina och Anders Våglund, 2022 Mychrome med familjen Piispanen. *Storjetarna* utses av Lions Club Malax.